

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Synopsis Doctrinæ Catholicæ de Sacramentis, desumpta ex decreto
Eugenii IV. pro instructione Armenorum, in Concilio Florentino edito,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

SYNOPSIS

*Doctrina Catholica de Sacramentis, desumpta ex Decreto
Eugenii IV. pro instructione Armenorum in
Concilio Florentino edito.*

NOVÆ Legis septem sunt sacramenta, videlicet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Vnctio, Ordo & Matrimonium. <sup>Septem
Sacr-
menta.</sup> Quæ multum à sacramentis differunt antiquæ legis. Illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant: hæc verò nostra, & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt. Horum quinque prima, ad spiritualem uniuscujusque hominis in seipso perfectionem: duo ultima, ad totius Ecclesiæ regimen multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualiter renascimur, per Confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide; renati autem & roborati, nurimur divinæ Eucharistiæ alimoniâ. Quod si per peccatum ægrotudinem incurrimus animæ, per Pœnitentiam spiritualiter sanamur, spiritualiter etiam & corporaliter (prout animæ expedit) per Extremam Vnctionem; per Ordinem verò Ecclesia gubernatur & multiplicatur spiritualiter, per Matrimonium corporaliter augetur. Hæc omnia sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri conferentis sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia: quorum si aliquod desit, non perficitur sacramentum. Inter hæc sacramenta tria sunt, Baptismus, Confirmatio & Ordo, quæ characterem, id est spirituale quoddam signum, à cæteris distinctivum imprimunt in anima indelebile. Vnde in eadem persona non reiterantur. Reliqua verò quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt.

Primum omnium Sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est: per ipsum enim <sup>Bapti-
smus.</sup> membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in universos, nisi ex aqua & Spiritu renascimur, non possumus (ut inquit Veritas) in regnum cœlorum in-

troire, Materia huius sacramenti est aqua vera & naturalis: nec
 1000. 3. refert, frigida sit an calida. Forma autem est, *Ego te baptizo, in nomine
 Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Non tamen negamus, quin & per
 illa verba, Baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filii,
 & Spiritus Sancti: Vel, baptizatur manibus meis talis in nomine
 Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, verum perficiatur baptisma: quo-
 niam cum principalis causa, ex quo Baptismus virtutem habet, sit
 sancta Trinitas, instrumentalis autem sit minister, qui tradit exte-
 rius sacramentum, si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur
 ministerium, cum sanctæ Trinitatis invocatione perficitur sacra-
 mentum. Minister huius sacramenti est Sacerdos, cui ex officio
 competit baptizare. In causa autem necessitatis non solum Sa-
 cerdos vel Diaconus, sed etiam laicus vel mulier, imò etiam paga-
 nus & hæreticus, baptizare potest, dummodo formam seruet Ec-
 clesiæ, & facere intendat quod facit Ecclesia. Huius sacramenti
 effectus, est remissio omnis culpæ originalis & actualis, omni-
 quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur. Propterea baptiza-
 tis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio: sed mo-
 rientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum
 cœlorum & Dei visionem perveniunt.

Confir-
 matio. Secundum Sacramentum est Confirmatio, cuius materia est
 chrisma, confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientie
 & balsamo, qui odorem significat bonæ famæ, per Episcopum be-
 nedicto. Forma autem est, *Signo te signo crucis, & confirma-
 tio chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Ordi-
 narius minister est Episcopus. Et cum cæteras unctiones simplex
 sacerdos valeat exhibere, hanc non nisi Episcopus debet con-
 ferre: quia de solis Apostolis legitur, quorum vicem tenent Epi-
 scopi, quòd per manus impositionem Spiritum Sanctum da-
 bant, quemadmodum Actuum Apostolorum Lectio manifestat.

Act. 8. Cum enim audissent, inquit, Apostoli, qui erant Hierosolymis, quia re-
 pisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Qu-
 cum venissent, oraverunt pro eis ut acciperent Spiritum Sanctum. Non-
 dum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant
 nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipe-
 bant Spiritum Sanctum. Loco autem illius manûs impositionis
 datur in Ecclesia Confirmatio. Legitur tamen aliquando, per
 Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili & urgente ad-
 modum causa, simplicem Sacerdotem, chrismate per Episco-
 pum confecto, hoc administrasse Confirmationis Sacramentum.

Est.

Effectus autem huius sacramenti est, quia in eo datur Spiritus Sanctus ad robur, sicut datus est Apostolis in die Pentecostes, ut videlicet Christianus audacter Christi confiteatur nomen. Ideoque in fronte, ubi verecundiae sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & praecipue crucem eius, qui Iudaeis est scandalum, Gentibus autem stulticia, secundum A-
1. Cor. 1
postolum, propter quod signo crucis signatur.

Tertium est Eucharistiae sacramentum, cuius materia est panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Aqua autem ideo admiscetur quoniam iuxta testimonia sanctorum Patrum ac Doctorum Ecclesiae pridem in disputatione exhibita, creditur, ipsum Dominum in vino aqua permixto hoc instituisse sacramentum. Deinde quia hoc convenit Dominicae passionis representationi. Inquit enim B. Alexander Papa quintus à beato Petro: *In Sacramentorum oblationibus, quae intra Missarum solennia Domino offeruntur, non debet in calicem Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum; quia utrumque, id est sanguis & aqua, ex latere Christi profusus leguntur.* Tum etiam quia hoc convenit ad significandum huius sacramenti effectum, qui est unio populi Christiani ad Christum. Aqua enim populum significat, secundum illud Apoc. *Aqua multi populi multi.* Et Julius Papa secundus post B. Sylvestrum ait: *Calix dominicus iuxta canonum praeceptum, vino & aqua permixtus, debet offerri; quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero ostendi sanguinem Christi.* Ergo cum in calice vinum & aqua miscetur, Christo populus adiunatur, & fidelium plebs ei in quem credit, copulatur & inungitur. Cum ergo tam sancta Romana Ecclesia à beatissimis Apostolis Petro & Paulocodicta, quam reliquae omnes Latinorum, Graecorumque Ecclesiae, in quibus omnis sanctitatis & doctrinae lumina claruerunt, ab initio nascentis Ecclesiae sic servaverint, & modo servant, inconveniens admodum videtur, ut alia quavis regio ab hac universalis & rationabili discrepet observantia. Decernimus igitur, ut etiam ipsi Armeni se cum universo orbe Christiano conforment, eorumque sacerdotes in calicis oblatione paululum aquae (prout dictum est) admisceant vino. Forma huius sacramenti sunt verba saluatoris, quibus hoc conficit sacramentum. Sacerdos enim in persona Christi loquens, hoc conficit sacramentum. Nam ipsorum verborum virtute, substantia panis in Corpus Christi, & substantia vini in sanguinem convertuntur: ita tamen, quod totus Christus continetur sub specie panis, & totus sub specie vini, sub qualibet quoque parte hostiae consecratae & vini consecrati, separatione facta, totus est Christus. Huius sacramenti effectus, quem in anima operatur dignè fumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membris eius unitur: consequens est, quod per hoc sacramentum in fumentibus dignè gratia augeatur: omnemque effectum, quem materialis cibus & potus, quoad vitam agunt corporalem, sustentando, augendo, reparando, & delectando, sacramentum hoc quoad vitam operatur spirituale, in quo (ut inquit Urbanus Papa) *gratiam saluatoris nostri recensamus memoriam, à malo retrahimur, confortamur in bono, & ad virtutum & gratiarum proficimus incrementum.*

Quartum sacramentum est Pœnitentia, cuius quasi materia sunt actus pœnitentis, qui in tres distinguuntur partes. Quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commissio, cum proposito non peccandi de cetero. Secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo sacerdoti confiteatur integraliter. Tertia est satisfactio pro peccatis, secundum arbitrium sacerdotis, quae quidem praecipue fit, per orationem, jejunium, & eleemosynam. Forma huius sacramenti sunt verba absolutionis, quae sacerdos proferit, cum dicit: *Ege te absolvo, &c.* Minister huius sacramenti est sacerdos, habens auctoritatem absolvendi vel ordinariam, vel ex commissione superioris. Effectus huius sacramenti, est absolutio à peccatis.

Quintum sacramentum est Extrema Unctio, cuius materia est oleum olivae per Episcopum benedictum. Hoc sacramentum nisi infirmo, de cuius morte timetur, dari non debet: qui in his locis ungendus est, in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum vel locutionem, in
Extrema Unctio
mani-

Eucha-
ristia.In 1.
Epist.
& de
consec.
dist. 2.
Non in-
venitur
in epist.
Iulij, sed
de con-
sec. dist.
2.Pœni-
tentia.

manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Forma huius sacramenti est hæc: *Per istam unctionem & huiusmodi misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid peccasti per visum, &c.* Et similiter in aliis membris. Minister huius sacramenti est sacerdos. Effectus verò est mentis fortitudo, & in quantum anima expedit, ipsius etiam corporis. De hoc sacramento inquit.

Iacob. 5. Iacobus Apost. Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesie, ut orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei.

Ordo. Sextum sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud per cuius traditionem confertur Ordo, sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus verò per libri Evangeliorum dationem; Subdiaconatus vero per calicis vacui cum patenæ vacuæ superposita traditionem: & similiter de aliis per eorum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma sacerdotii talis est: *Augetur potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis & mortuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti;* Et sic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano libro continetur. Ordinarius minister huius sacramenti est Episcopus. Effectus, augmentum gratiæ, ut quis sit idoneus Christi minister.

Matri- Septimum est sacramentum Matrimonii, quod est signum coniunctionis Christi *monii.* Ecclesie, secundum Apostolum dicentem: *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Causa efficiens Matrimonii, regulariter est mutui consensus per verba de presenti expressus. Assignatur autem triplex bonum matrimonii. Primum est proles suscipienda & educanda ad cultum Dei. Secundum est fides, quam unus conjugum alteri servare debet. Tertium indivisibilitas matrimonii, propter hoc quod significat indivisibilem conjunctionem Christi & Ecclesie. Quamvis autem et causa fornicationis liceat thori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonii vinculum legitime contracti, perpetuum sit.

